

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

28. aprill 2022*

Eelotsusetaotlus – Ühine põllumajanduspoliitika – Otsetoetuskavad – Määrus (EL) nr 1306/2013 – Toetusesaajatele tehtavad maksed – Artikkel 75 – Maksetähtajad – Järgimine – Puudumine – Abitaotluse kaudne rahuldamata jätmine

Liidetud kohtuasjades C-160/21 ja C-217/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Administrativen sad Veliko Tarnovo (Veliko Tarnovo halduskohus, Bulgaaria) 10. veebruari 2021. aasta ja 19. veebruari 2021. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 10. märtsil 2021 ja 6. aprillil 2021, menetlustes

„Nikopolis AD Istrum 2010“ EOOD (C-160/21),

„Agro – eko 2013“ EOOD (C-217/21)

versus

Izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie“,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president S. Rodin, kohtunikud J.-C. Bonichot ja O. Spineanu-Matei (ettekandja),

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Pavliš ja J. Vlácil,
- Austria valitsus, esindajad: J. Schmoll ja V.-S. Strasser,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Kaduczak ja G. Koleva,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT 2013, L 347, lk 549, ning parandused ELT 2016, L 130, lk 5 ja ELT 2017, L 327, lk 83), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2017. aasta määrusega (EL) 2017/2393 (ELT 2017, L 350, lk 15) (edaspidi „määrus nr 1306/2013“), artikli 75 lõiget 1.
- 2 Taotlused on esitatud põllumajandustootjatena registreeritud põllumajandustootmisega tegelevate äriühingute „Nikopolis AD Istrum“ EOOD (edaspidi „Nikopolis“) ja „Agro – eko 2013“ EOOD (edaspidi „Agro – eko“) ning Izpalnitelen direktor na Darzhaven fond „Zemedelie“ (riikliku põllumajandusfondi tegevdirektor, edaspidi „Direktor“) vahelises vaidluses toetusetaotluse kohta, mis on esitatud aastate 2018 ja 2019 kohta Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika raames rahastamise saamiseks.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 1306/2013

- 3 Määruse nr 1306/2013 põhjendus 27 on sõnastatud järgmiselt:

„(27) Liidu toetus tuleks toetusesaajatele maksta õigeaegselt, et neil oleks võimalik seda tõhusalt kasutada. Kui liikmesriigid ei pea kinni liidu õiguses sätestatud maksetähtaegadest, võib see põhjustada toetusesaajatele tõsisid probleeme ja ohustada liidu aastaeelarve koostamist. Seetõttu tuleks liidu rahastamisest välja jätta need kulud, mille puhul ei ole maksetähtaegadest kinni peetud. [Nõukogu 21. juuni 2005. aasta m]ääruses (EÜ) nr 1290/2005 [ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT 2005, L 209, lk 1)] sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte tuleks säilitada ja seda tuleks kohaldada mõlema fondi suhtes. Proportsionaalsuse põhimõtte järgimiseks peaks komisjonil olema õigus kehtestada sellest üldreeglist erandeid.“
- 4 Määruse nr 1306/2013 artiklis 40 „Maksetähtaegadest kinnipidamine“ on sätestatud järgmist:

„Kui maksetähtajad on liidu õigusega ette nähtud, toob see, kui makseasutused teevad makse enne varaseimat võimalikku maksekuupäeva või pärast hiliseimat võimalikku maksekuupäeva kaasa selle, et liit ei rahasta neid makseid, välja arvatud kindlaksmääratavatel juhtudel, tingimustel ja piirides vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele.

Selleks et teha enne või pärast varaseimat võimalikku maksekuupäeva kantud kulud rahastamiskõlblikeks liidu rahastamise seisukohalt, piirates samal ajal selle rahalist mõju, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 115 vastu delegeeritud õigusakte, millega nähakse ette erand esimeses lõigus sätestatud eeskirjast.“

5 Selle määruse artiklis 58 „Liidu finantshuvide kaitse“ on ette nähtud järgmist:

„1. Liikmesriigid võtavad ÜPP raames vastu kõik õigus- ja haldusnormid ning kõik muud vajalikud meetmed, et tagada liidu finantshuvide tõhus kaitse ja eelkõige selleks, et:

- a) kontrollida fondide rahastatavate tegevuste seaduslikkust ja korrektsust;
- b) tagada tõhus kaitse pettuste vastu, eelkõige kõrgema riskiga aladel, mis toimib hoiatusena, võttes arvesse meetmete kulusid ja nendest saadavat kasu ning nende proportsionaalsust;
- c) ennetada, tuvastada ja kõrvaldada eeskirjade eiramisi ja pettusi;
- d) kehtestada tõhusaid, hoiatavaid ja proportsionaalseid karistusi vastavalt liidu õigusele või selle puudumise korral vastavalt siseriiklikule õigusele ning alatatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi;
- e) nõuda tagasi alusetud maksed koos intressiga ning alatatada vajaduse korral vastavaid kohtumenetlusi.

2. Liikmesriigid loovad tõhusad haldus- ja kontrollisüsteemid, et tagada kooskõla liidu toetuskavasid reguleerivate õigusaktidega, mille eesmärk on minimeerida liidule rahalise kahju tekitamise ohtu.

[...]“.

6 Nimetatud määruse artikli 74 „Rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise kontroll ja toetuse vähendamine“ lõikes 1 on märgitud järgmist:

„Liikmesriigid viivad vastavalt artiklile 59 makseasutuste või nende poolt volitatud asutuste kaudu läbi toetusetaotluste halduskontrolle rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise kontrollimiseks. Kõnealuseid kontrolle täiendavad kohapealsed kontrollid.“

7 Sama määruse artiklis 75 „Toetusesaajatele tehtavad maksed“ on sätestatud järgmist:

„1. Artikli 67 lõikes 2 osutatud toetuskavade ja meetmete kohased maksed tehakse ajavahemikul 1. detsembrist kuni järgmise kalendriaasta 30. juunini.

Kõnealusel ajavahemikul tehakse makseid kuni kahes osas.

Olenemata käesoleva lõike esimesest ja teisest lõigust võivad liikmesriigid

- a) enne 1. detsembrit, kuid mitte enne 16. oktoobrit, teha ettemakseid kuni 50% ulatuses otsetoetuste puhul;
- b) enne 1. detsembrit teha ettemakseid kuni 75% ulatuses maaelu arengu raames antava toetuse puhul, nagu on osutatud artikli 67 lõikes 2.

Artikli 67 lõikes 2 osutatud maaelu arengu raames antava toetuse puhul kohaldatakse käesoleva lõike esimest ja teist lõiku nende toetuse- või maksetaotluste suhtes, mis esitatakse alates taotlusaastast 2019.

2. Lõikes 1 osutatud makseid ei tehta enne, kui liikmesriigi poolt artikli 74 kohaselt läbiviidav rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise kontroll on lõpule viidud.

Erandina esimesest lõigust võib artikli 67 lõikes 2 osutatud maaelu arengu alusel antava toetuse puhul teha ettemakseid pärast artikli 59 lõike 1 kohaste halduskontrollide lõpuleviimist.

3. Komisjon võtab eriolukorras vastu rakendusaktid, et lahendada konkreetseid probleeme seoses käesoleva artikli kohaldamisega tingimusel, et need on vajalikud ja põhjendatud. Sellised rakendusaktid võivad lõigetest 1 ja 2 kõrvale kalduda, kuid üksnes sellises ulatuses ja sellise aja jooksul, mis on hädavajalik.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 116 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.“

Delegeeritud määrus (EL) nr 907/2014

- 8 Komisjoni 11. märtsi 2014. aasta delegeeritud määruse (EL) nr 907/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1306/2013 makse- ja muude asutuste finantsjuhtimise, raamatupidamisarvestuse kontrollimise ja heakskiitmise, tagatiste ja euro kasutamise osas (ELT 2014, L 255, lk 18), mida on muudetud komisjoni 26. aprilli 2018. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2018/967 (ELT 2018, L 174, lk 2) (edaspidi „delegeeritud määrus nr 907/2014“), põhjendus 4 on sõnastatud järgmiselt:

„Liidu põllumajandusalastes õigusaktides on sätestatud Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) raames toetusesaajatele toetuste maksmise tähtajad, mida liikmesriigid järgima peavad. Väljaspool kõnealuseid tähtaegu tehtud makseid tuleb käsitada rahastamiskõlbmatuna liidu toetuse seisukohalt, mistõttu komisjon neid [määruse nr 1306/2013] artikli 40 kohaselt ei hüvita. Liikmesriikide tehtud analüüsist hilinevad toetusmaksete kohta selgub, et mitmed makset on hilinevad liikmesriikide täiendava kontrolli tõttu seoses vaidlustatud taotluste, apellatsioonikaebuste ja muude siseriiklike kohtuvaidlustega. Kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega tuleks kehtestada kulude kindel ülemmäär, mille piires sellistel juhtudel igakuiseid makseid ei vähendata. Samuti tuleks makse hilinemisest tuleneva rahalise mõju arvessevõtmiseks sätestada, et kõnealuse ülemmäära ületamise korral vähendab komisjon liidu makseid järk-järgult olenevalt registreeritud makse viivituse kestusest. Liidu põllumajandusalaste õigusaktide kohaselt enne varaseimat maksetähtaega tehtud makseid ei saa samamoodi õigustada nagu pärast hiliseimat võimalikku maksekuupäeva tehtud makseid. Seepärast ei tuleks neid varasemaid makseid proportsionaalselt vähendada. Siiski tuleks ette näha erand juhtudeks, kui liidu põllumajandusalastes õigusaktides on sätestatud ettemakse tegemine teatava maksimumsumma ulatuses.“

- 9 Delegeeritud määruse nr 907/2014 artikli 5 „Hiliseima maksetähtajaga seotud kohustuste täitmata jätmise Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi puhul“ lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„[Määruse nr 1306/2013] artikli 40 esimeses lõigus osutatud erandite kohaselt ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega on Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) raames pärast ettenähtud maksetähtaega tehtud kulud liidu toetuse kõlblikud käesoleva artikli lõigetes 2–6 sätestatud tingimustel.“

- 10 Selle määruse artikli 5a „Hiliseima maksetähtajaga seotud kohustuste täitmata jätmise Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi puhul“ lõikes 1 on ette nähtud järgmist:

„[Määruse nr 1306/2013] artikli 40 esimeses lõigus osutatud erandite kohaselt ja kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega on Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi raames pärast ettenähtud maksetähtaega tehtud kulud liidu toetuse kõlblikud käesoleva artikli lõigetes 2–6 sätestatud tingimustel.“

Rakendusmäärus (EL) nr 809/2014

- 11 Komisjoni 17. juuli 2014. aasta rakendusmääruse (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT 2014, L 227, lk 69), mida on muudetud komisjoni 18. mai 2018. aasta rakendusmäärusega (EL) 2018/746 (ELT 2018, L 125, lk 1) (edaspidi „rakendusmäärus nr 809/2014“), artiklis 24 „Üldpõhimõtted“ on sätestatud järgmist:

„1. Käesoleva määrusega ette nähtud haldus- ja kohapealsed kontrollid peavad toimuma nii, et oleks tagatud järgmiste üksikasjade tõhus kontroll:

- a) toetuse- ja maksetaotluse või muu deklaratsiooniga ette nähtud teabe nõuetekohasus ja täielikkus;
- b) vastavus kõikidele asjaomase toetuskava või toetusmeetme rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele, nõuetele ja kohustustele, toetuse andmise või kohustusest vabastamise tingimused;
- c) nõuetele vastavuse nõuded ja standardid.

2. Liikmesriigid tagavad, et nende poolt kehtestatud kontrollitavate näitajate kogumi abil saab kontrollida vastavust kohaldatavatele tingimustele, mis on kehtestatud liidu õigusaktidega või ette nähtud vastavate riiklike õigusaktidega ja rakenduskorda käsitlevate dokumentidega või maaelu arengu programmiga.

3. Haldus- ja kohapealsete kontrollide tulemusi hinnatakse, et teha kindlaks, kas ilmnenud probleemid võiksid kujutada endast üldisemat ohtu muudele samalaadsetele tegevustele, toetusesaajatele või asutustele. Hindamise abil selgitatakse välja ka selliste olukordade põhjused ja edasise uurimise vajalikkus ning määratakse kindlaks asjakohased parandus- ja ennetusmeetmed.

4. Juhul kui ortofotode (satelliit- või aerofotod) fototõlgendus või muud asjakohased tõendid, sealhulgas toetusesaaja poolt pädeva asutuse taotlusel esitatud tõendusmaterjal ei anna tulemusi, mille alusel saaks teha lõplikke järeldusi, mis rahuldaksid pädevat asutust haldus- või kohapealsete kontrollide objektiks oleva põllu rahastamiskõlblikkuse või nõuetekohase suuruse kohta, kontrollib pädev asutus põlde füüsiliselt.

5. Käesolevat peatükki kohaldatakse kõikide käesoleva määruse raames teostatavate kontrollide puhul ja ilma et see piiraks jaotistega IV ja V ette nähtud erieeskirju. Jaotise V puhul lõiget 3 siiski ei kohaldata.“

- 12 Rakendusmääruse nr 809/2014 artiklis 25 „Kohapealsetest kontrollidest teatamine“ on ette nähtud järgmist:

„Kui see ei kahjusta kontrollide eesmärki ega vähenda nende tõhusust, võib kohapealsetest kontrollidest ette teatada. Etteteatamisaeg on rangelt piiratud minimaalse vajaliku ajavahemikuga ega ületa 14 päeva.

Loomapidamistoetuse taotluste või loomatoetusmeetmete alla kuuluvate maksetaotluste või artikli 14a lõike 5 kohaselt teatatud kohustuste kohapealsete kontrollide puhul ei tohi etteteatamine siiski ületada 48 tundi, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhud. Kui nõuetele vastavuse puhul kohaldatavate õigusaktide ja standarditega on nõutav siiski etteteatamata kohapealne kontroll, siis kehtivad kõnealused eeskirjad lisaks ka nõuetele vastavusega seotud kohapealse kontrolli kohta.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-160/21

- 13 Nikopolis on Bulgaaria põllumajandustootjana registreeritud, põllumajandustooteid tootev äriühing.
- 14 Ta esitas 2014.–2020. aasta maaelu arengu programmi raames toetusetaotluse 2019. aastaks kaheksa erineva toetuskava kohta. Taotlusele olid lisatud ettenähtud dokumendid ja kontrolliti automaatselt selle äriühingu andmeid.
- 15 Kohapealse kontrolli käigus, mis viidi läbi ajavahemikul 18.–21. novembrini 2019 ja mis puudutas osa Nikopolise kasutatud maatükkidest, tuvastati, et seadusest tulenevad nõuded on täidetud. Direksiya „Technicheski inspektorat“ na Darzhaven fond „Zemedelie“ (riikliku põllumajandusfondi tehnilise kontrolli direktoraat) viis 23. oktoobril 2019 läbi nõuetele vastavuse kohapealse kontrolli, mille käigus ei tuvastatud ka eeskirjade eiramisi. Veliko Tarnovo piirkondlikus tehnilises kontrolliasutuses ajavahemikus 16. septembrist 2019 kuni 31. oktoobrini 2019 läbi viidud pindala kontrolli aruande kohaselt tuvastati kohapealsete kontrollide, mis hõlmasid kõiki alasid, mille jaoks abi taotleti, käigus ainult ühe 0,51 hektari suurusega maatüki olemasolu, mis ei olnud toetuskõlblik.
- 16 Izpalnitelna agentsiya „Sertifikatsionen odit na sredstvata ot evropeyskite zemedelski fondove“ (Euroopa Liidu põllumajandusfondidest eraldatavate vahendite sertifitseerimishindamise täitevamet) teatas 25. novembri 2019. aasta kirjas Direktorile, et kontrolle tehti loomakasvatiskohtades, sealhulgas Nikopolise kasvandustes, ning et nende kontrollide tulemuste kohaselt tuvastati pettuste olemasolu, mida oli vaja täiendavalt uurida. Direktor saatis selle kirja alusel 3. detsembril 2019 kirja, milles ta andis korralduse nimetatud kirjas osutatud taotluste menetlemise peatamiseks.
- 17 Nikopolis esitas 6. augustil 2020 Direktorile käesoleva kohtumääruse punktis 14 nimetatud toetusetaotluse kohta maksetaotluse. Riikliku põllumajandusfondi tegevdirektor vastas 14. augusti 2020. aasta kirjas, et selle 2014.–2020. aasta maaelu arengu programmi 2019. aasta abitaotluste menetlemine ei ole veel lõppenud ja et seda toetusetaotlust kontrollitakse täiendavalt, märkides sõnaselgelt, et see kiri ei ole halduse üksikakt.

- 18 Leides, et asjaolu, et Direktor ei teinud nimetatud toetusetaotluse kohta otsust ettenähtud tähtaja jooksul, kujutab endast vaikimisi tehtud rahuldamata jätmise otsust, esitas Nikopolis selle otsuse peale kaebuse Administrativen sad Veliko Tarnovole (Veliko Tarnovo halduskohus, Bulgaaria), eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Kohtuasi C-217/21

- 19 Agro – eko on Bulgaaria põllumajandustooteid tootev äriühing, kes on registreeritud põllumajandustootjana.
- 20 Ta esitas 2018. aastaks toetusetaotluse 2014.–2020. aasta maaelu arengu programmi 12 erineva toetuskava, sealhulgas meetme 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetus“ kohta. Taotlusele olid lisatud ettenähtud dokumendid ja kontrolliti automaatselt selle äriühingu andmeid.
- 21 Kohapealsete kontrollide käigus, mis puudutasid ühte osa Agro – eko kasutatud maatükkidest, tuvastati, et taotletud toetuse saamise tingimused on täidetud.
- 22 Agro – ekole tehti asjaomaste kavade ja meetmete eest maksed, välja arvatud meetme 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetus“ eest, mille kohta ei saanud ta ühtegi teavitavat kirja.
- 23 21. veebruaril 2020 esitas Agro – eko Direktorile maksetaotluse käesoleva kohtuotsuse punktis 20 nimetatud meetme 10 „Põllumajanduse keskkonna- ja kliimatoetus“ alusel. Ka sellele maksetaotlusele ei vastatud.
- 24 Leides, et asjaolu, et Direktor ei teinud nimetatud toetusetaotluse kohta otsust ettenähtud tähtaja jooksul, kujutab endast vaikimisi tehtud rahuldamata jätmise otsust, esitas Agro – eko selle otsuse peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Eelotsuse küsimused

- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tuleb mõlema tema menetluses oleva kohtuvaidluse raames lahendada küsimus, kas kõnealuste toetuste välja maksmata jätmist määruse nr 1306/2013 artikli 75 lõikes 1 kehtestatud tähtaja jooksul tuleb pidada vaikimisi tehtud otsuseks jätta käesoleva kohtumääruse punktides 14 ja 20 osutatud toetusetaotlused rahuldamata.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib seoses sellega, et Varhoven administrativen sadi (kõrgeim halduskohus, Bulgaaria) praktika ei ole ühtne, ning viitab sellele, et Euroopa Kohus ei ole kunagi võtnud seisukohta määruse nr 1306/2013 artikli 75 tõlgendamise kohta.
- 27 Neil asjaoludel otsustas Administrativen sad Veliko Tarnovo (Veliko Tarnovo halduskohus) mõlemas põhikohtuasjas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [määruse nr 1306/2013] artikli 75 lõikes 1 kasutatud mõiste „makse“ tähendab, et maksetaotluse alusel algatatud menetlus on lõpetatud?

2. Kas tõsiasi, et põllumajandustootja on taotletud toetusesumma tegelikult kätte saanud, tähendab seda, et makseasutus on teinud toetusõiguste aktiveerimise taotlust rahuldava otsuse, või kas tõsiasi, et asjaomase meetme kohast avalikult välja kuulutatud toetust ei saada, tähendab seda, et taotletud toetusõigused on andmata jäetud, kui isikule ei ole teatatud, et menetlus jätkub uute kontrollidega?
3. Kas [määruse nr 1306/2013] artikli 75 lõikes 1 sätestatud tähtaeg kohustab liikmesriike kontrollima rahastamiskõlblikkuse tingimuste täidetust enne selle tähtaja möödumist ja kas seda kontrolli saab vaid erandkorras jätkata?
4. Kas [määruse nr 1306/2013] artikli 75 lõikes 1 sätestatud tähtaja järgimata jätmine tähendab, et toetuse maksja on toetusetaotluse vaikimisi rahuldamata jätnud, kui põllumajandustootjat ei ole lisakontrollide tegemisest teavitatud ja kirjalikud dokumendid selle kohta puuduvad?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt teada, kas määruse nr 1306/2013 artikli 75 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et liikmesriigi makseasutus ei ole maksnud toetust, mida põllumajandustootja taotleb ühise põllumajanduspoliitika programmide alusel enne selles sättes ette nähtud tähtaja möödumist, tuleb käsitada vaikimisi tehtud otsusena kõnealuse toetusetaotluse rahuldamata jätmise kohta.
- 29 Täiendavalt küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtult ka seda, kas juhul, kui pärast selle tähtaja möödumist tehakse kontrolle või täiendavaid kontrolle, võib vastust sellele küsimusele mõjutada asjaolu, kas liikmesriigi pädevad asutused teavitasid toetuse taotlejat või mitte.
- 30 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei tule aga liidu õigusnormi tõlgendamisel võtta arvesse mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osa säte on (26. veebruari 2019. aasta kohtuotsus *Rimšēvičs ja EKP vs. Lāti*, C-202/18 ja C-238/18, EU:C:2019:139, punkt 45 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Määruse nr 1306/2013 artikli 75 lõige 1 kuulub selle määruse V jaotise II peatükki „Ühtne haldus- ja kontrollisüsteem“. Selle sätte kohaselt tehakse määruse nr 1306/2013 artikli 67 lõikes 2 osutatud kavade ja abimeetmete kohased maksed ajavahemikul 1. detsembrist kuni järgmise kalendriaasta 30. juunini. Nimetatud määruse artiklis 40 on ette nähtud, et liit ei rahasta väljaspool seda ajavahemikku tehtud makseid.
- 32 Põhimõtteliselt ei tohiks liidu institutsiooni, organi või siseriikliku asutuse pelka vaikimisi liidu õiguse rakendamisel käsitleda vaikimisi keeldumisena, välja arvatud juhul, kui selline tagajärg on liidu õigusnormiga sõnaselgelt ette nähtud (vt selle kohta 9. detsembri 2004. aasta kohtuotsus komisjon vs. Greencore, C-123/03 P, EU:C:2004:783, punkt 45).
- 33 Käesoleval juhul tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas asjasse puutuvad liidu õigusnormid hõlmavad sätet, mis näeb sõnaselgelt ette, et selle tähtaja möödumisel ja makse puudumisel loetakse vastu võetuks vaikimisi tagasilükkamise otsus. Tuleb aga tõdeda, et see ei ole nii. Ei määruks nr 1306/2013 ega üheski muus asjakohases õigusaktis ei ole niisugust tagajärge sõnaselgelt ette nähtud.

- 34 Seejärel, kuigi määruse nr 1306/2013 artikli 40 ja artikli 75 lõike 1 eesmärk koostoimes selle määruse põhjendusega 27 on tagada, et põllumajandustootjad saavad oma rahalist abi õigel ajal, et nad saaksid seda tõhusalt kasutada ning vältida liidu aastaeelarve koostamist ohustamist, tuleneb nimetatud määruse üldisest ülesehitusest siiski, et toetuse maksmine võib teataval asjaoludel toimuda õiguspäraselt pärast artikli 75 lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumist.
- 35 Esiteks, selleks et kaitsta liidu finantshuve vastavalt määruse nr 1306/2013 artiklile 58, on määruse artikli 75 lõikes 2 täpsustatud, et artikli 75 lõikes 1 osutatud makseid ei tehta enne, kui on lõpetatud rahastamiskõlblikkuse kontroll, mida liikmesriigid peavad tegema kooskõlas selle määruse artikliga 74 ja rakendusmääruse nr 809/2014 artiklis 24 sätestatud üldpõhimõtetega. Nimetatud artikli 75 lõige 2 ei määra aga kindlaks tähtaega, mille jooksul see kontroll tuleb läbi viia, ning annab seega mõista, et kontrollimine võib toimuda pärast sama artikli 75 lõikes 1 ette nähtud viimast maksekuupäeva ning pädevad liikmesriigi asutused võivad selle seega lõpule viia pärast kõnealuse toetusetaotluse esitamisele järgneva kalendriaasta 30. juunit. Selles osas ei oma tähtsust asjaolu, kas põllumajandustootjat teavitati pärast viimati nimetatud sättes ette nähtud tähtaja möödumist kontrollidest või täiendavatest kontrollidest või mitte. Põllumajandustootjate teavitamiskord nende taotluste läbivaatamisest on jäetud liikmesriikide otsustada ja rakendusmääruse nr 809/2014 artiklis 25 on lisaks ette nähtud võimalus, et kohapealsed kontrollid tehakse ette teatamata.
- 36 Teiseks näeb määruse nr 1306/2013 artikli 40 esimene lõik sõnaselgelt ette võimaluse, et proportsionaalsuse põhimõtet järgides kindlaksmääratavatel juhtudel, tingimustel ja piirides tehakse erand reeglist, mille kohaselt maksed, mida makseasutused teevad toetusesaajatele enne esimest võimalikku kuupäeva ja pärast viimast võimalikku kuupäeva, ei ole liidu poolt rahastatavad. Selle sätte alusel on delegeeritud määruse nr 907/2014 artiklites 5 ja 5a ette nähtud, et makseasutuse tehtud hilinevad maksed on teataval tingimustel ja proportsioonides liidu maksekõlblikud, ning nagu nähtub määruse põhjendusest 4, õigustab seda erandit asjaolu, et makseviivitused võivad olla tingitud täiendavatest kontrollidest, mida liikmesriigid teevad seoses vaidlustatud taotlustega.
- 37 Seega tuleneb määruse nr 1306/2013 artikli 75 grammatilisest ja kontekstipõhisest tõlgendusest, et kuigi selles on kehtestatud põhimõte, mille kohaselt toetusesaajatele toetuse maksmine ja enne selle makse tegemist abikõlblikkuse tingimuste kontrollimine peavad üldjuhul toimuma artikli 75 lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul, ei saa siiski välistada, et erandjuhtudel ning hea halduse ja hoolikuse põhimõtteid järgides saab seda kontrolli teostada pärast selle tähtaja möödumist ning et nimetatud makse, mida saab teha alles pärast nimetatud kontrolli lõpetamist, tehti seega pärast asjaomase toetusetaotluse esitamisele järgnenud kalendriaasta 30. juunit.
- 38 Seega ei ole artikli 75 lõikes 1 sätestatud tähtaeg absoluutne, vaid üksnes soovituslik. Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et toetuse välja maksmata jätmine selle tähtaja jooksul on käsitatav vaikimisi tehtud otsusena jätta toetusetaotlus rahuldamata.
- 39 Lõpuks toetab määruse nr 1306/2013 artikli 75 grammatilist ja kontekstipõhist tõlgendust täielikult selle sätte teleoloogiline tõlgendus. Nimelt on artikli 75 lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul toetuse välja maksmata jätmise samastamine asjaomase toetusetaotluse kaudse rahuldamata jätmise otsusega raskesti ühitatav liidu ja ühise põllumajanduspoliitika raames toetust saanud põllumajandustootjate huvidega. Ühelt poolt, mis puudutab liitu, siis võib selline samastamine ajendada liikmesriikide makseasutusi ennetama kontrolle, mida nad peavad tegema vastavalt selle määruse artiklile 74, või koguni kontrolli mitte tegema, mis võib olla vastuolus liidu finantshuvide kaitse eesmärgiga, mille tagamist on ometigi nimetatud määruse artiklis 58. Teiselt

poolt, mis puudutab toetusesaajaid, siis võtaks selline võrdsustamine põllumajandustootjatelt igasuguse võimaluse saada makset pärast nimetatud tähtaja möödumist, vastasel korral peaks ta esitama vastava kaebuse, isegi kui makseasutus kavatseb seda teha.

- 40 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimustele vastata, et määruse nr 1306/2013 artikli 75 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi makseasutus ei tee makset, mida põllumajandustootja taotles enne selles sättes kehtestatud tähtaja möödumist, ei saa seda pidada vaikumisi tehtud otsuseks kõnealuse toetusetaotluse tagasilükkamise kohta ja seda sõltumata asjaolust, kas asjaomast põllumajandustootjat teavitati täiendavate kontrollide, mis selle tähtaja sellist ületamist õigustaks, tegemisest või mitte.

Kohtukulud

- 41 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2017. aasta määrusega (EL) 2017/2393, artikli 75 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi makseasutus ei tee makset, mida põllumajandustootja taotles enne selles sättes kehtestatud tähtaja möödumist, ei saa seda pidada vaikumisi tehtud otsuseks kõnealuse toetusetaotluse tagasilükkamise kohta ja seda sõltumata asjaolust, kas asjaomast põllumajandustootjat teavitati täiendavate kontrollide, mis selle tähtaja sellist ületamist õigustaks, tegemisest või mitte.

Allkirjad